

KUKÁTKO

XXXI. národní přehlídka amatérského divadla pro děti Rakovník 2012

NECHCEME ŽÁDNÉ PRINCEZNY

■ Jihlavský soubor De Facto Mimo patří mezi stálce amatérských divadelních přehlídek. Na Popelce byli v minulých letech k vidění jejich inscenace Zelené prasátko nebo Modrej drahokamen anóbrž Zelená Gizela a mrkvajzníci. Hercem, autorem i částečným režisérem je Martin Skřítek Kolář.



Jste už staří známí účastníci Popelky...

Zas tak moc ne... Byli jsme tu naposledy snad před čtyřmi lety. S prasátkem 2008, Mrkvajzníci byli 2002.

Takže pohádky neděláte pravidelně?

Děláme. Teď jsme dokonce grantem donuceni dělat každý rok jedno představení pro děti a jedno pro dospělé. Udělali jsme Káju, předtím prasátko, ještě máme Kašpárka, kde hraju sám s loutkami. A ještě máme Mikulkovinu, což je taková improvizace s texty Aloise Mikulky.

Píšete texty vždycky sami?

Mrkvajzníky jsme napsali sami, ale je tam inspirace jedním komiksem, jehož název si už nevybavuju. Prasátko vzniklo na základě knížky, ale celou jsme

ji úplně překopali. A Kája je náš příběh. Vymysleli jsme ho někdy loni v Hronově. Nechtěli jsme, aby to byla klasická pohádka. Ty ostatně neděláme vůbec, nechceme žádné princezny. Nejdřív vznikl nápad s horečkou, kterou děti znají. Pak už jsme jenom přidávali a vymysleli cirkus. Potřebovali jsme nějakou tu halucinační linii. Pak nám i došlo, že se cirkus takhle podobně objevil v Bylo nás pět. Nejdřív jsme mysleli, že tam přidáme nějakou narážku, ale nakonec jsme ji nějak vypustili.

V programu píšete, že fungujete na poloprofesionální úrovni.

Zrovna jsme se o tom včera bavili! Pořád to všude všichni píšou. Tohle jsme napsali kdysi s Dášou Brtnickou, když jsme měli ještě v Jihlavě prostor, kde jsme hráli čtyřikrát týdně celý

měsíc, takže jsme měli třeba patnáct představení měsíčně. Tím jsme mysleli tu poloprofesionální úroveň. Že máme takový provoz, zkoušíme a hrajeme. Ale tak už to teď není. Teď hrajeme v Diodu, kde máme tak čtyři představení za měsíc plus zájezdy. Pořád se ale neřadíme mezi soubory, které dva roky zkouší hru, pak jí třikrát zahrajou a konec.

Co způsobilo tuhle změnu?

Tenkrát jsme neměli děti, byli jsme o deset let mladší a hlavně jsme měli prostor. Ten se nám ale začal hroutit. Byl to prostor města, bývalý sklad. Byla tam hrozná vlhkost a netopilo se tam, takže jsme ho opustili. Rok jsme hráli v takovém mrtvém mramorovém prostoru, pak jsme byli bez prostoru a nyní jsme v Diodu, což je bývalé kino. Věci skladujeme ve sklepech v pivovaru, takže je vždycky dovezeme do Diodu a zahrajeme. Pořád máme docela dost před-

stavení, děláme hodně odpolední věci a když do toho ještě zkusíme, na některé už je toho moc.

Vždycky mě zajímalo, jak vznikl název vašeho souboru...

Zakládali jsme divadlo, měli jsme hezký starý prostor a seděli jsme u Dáši doma. Vymýšleli jsme všechno možné, co nás napadlo. Hlavní záměr byl, aby bylo z názvu jasné, že jsme mimo hlavní proud, že jsme někde vedle. Pak vylezla Eliška Brtnická z koupelny po nějaké pařbě a my jsme se jí říkali, Eliško, vymysli nám název, a ona odpověděla nechte mě, já jsem úplně mimo. No! To je přesně ono, mimo, mimo. Tak jsme se rozjeli o tom, že jsme opravdu mimo, a někdo řekl de facto mimo. Což se nám líbilo, protože DFM je taky trochu jako deformace. Takhle jsme si to zdůvodnili a už to bylo.

-jip-



Marie Poesová a Milan Strotzer při sběru reflexí starší dětské skupiny

KÁJA V CIRKUSE

■ Každá nová inscenace divadelního souboru De Facto Mimo Jihlava vzbuzuje velká očekávání. A právem, neboť tento soubor patří v současnosti k renomovaným divadelním kolektivům na poli amatérského divadla. A zvláště v oblasti amatérského divadla pro děti takových není vskutku mnoho.

Nutno hned na začátku říci, že tentokrát jihlavští naplnili očekávání jen z části. Určitě nezklamali sobě vlastní hravostí, „pohráváním si“ s příběhem, hereckou nadsázkou, hudební složkou a některými jevištními nápady. Co však inscenaci autora Martina Koláře a režisérů M. Š. Pokorného, M. S. Koláře a A. Jiráčkové chybí především, je dle našeho názoru to, co bychom mohli fotbalovou terminologií nazvat „tah na branku“

čili chcete-li jednotlívý smysl sdělení a obrazu (obsahu a formy) nebo také ústřední téma. Jako by inscenátoři vsadili vše na to, že hravost jako taková je samospasitelná a o ostatní inscenační složky až tolik nejde. Jistě, ona hravost a zábavnost může být hlavním či ústředním tématem, zvláště ve zde zvoleném principu tzv. antiiluzivního divadla, ale aby byla divadelně účinná, měla by rozvíjet podstatu sdělení, ať už je jím příběh (i sebe-

jednodušší), situace nebo třeba holá teze. Jsem přitom přesvědčen, že v případě inscenace Kája v cirkuse by stačilo málo: srozumitelným a přehledným způsobem artikulovat příběh, který by vytvořil pojítko a zároveň motivaci všech jevištních eskapád. Takto totiž není dostatečně akcentován vztah Káji ke skutečnosti, že nemůže do cirkusu a přitom po něm touží nebo jeho reakce na fakt, že je opět zdravý, není ani důsledně pojat

rozdíl mezi světem vyvolaným halucinacemi nemocného hlavního hrdiny a realitou atd. Jsme pak svědky spíše řady samostatných výstupů než smysluplného jevištního celku. Překvapivé u takto kvalitního souboru je, že i zmíněné výstupy jsou kvalitativně poměrně značně rozkolísané. Vedle nápadité a skvěle provedené sekvence s Píďalem nebo kreativně rozehrané situace se slonicí Adélou nebo Krasojezkyní a jejím obludným jazykem nese počínání krokodýla Kamila či závěrečný výstup s žirafou znaky pouhé ilustrace. Protagonisté ani tentokrát nezklamali několika zdařilými „hláškami“, které jistě pobavily starší děti a především dospělé diváky, jako např., že Kája ujíždí na práškách nebo že saniták je oblečen v černém, což rodičům nemocných nedělá právě nejlépe.

Celkově lze říci, že jsme viděli v mnoha ohledech nápaditou inscenaci, která zaujala především svou formou. Nutno však jedním dechem zároveň říci, že jsme od souboru De Facto Mimo Jihlava v minulosti shlédli inscenace, které v nás zanechali hlubší a intenzivnější divadelní zážitky.

Milan Schejbal



DĚVČÁTKO SE SIRKAMI NEBO PĚT LUPIČŮ O VÁNOCÍCH?

■ Pohádka Hanse Christiana Andersena Děvčátko se sirkami pohádkou de facto není – je to jímavá lyrická črta, popisující umírání zesláblé, chudé a opuštěné dívky, která se nemůže vrátit do svého domova. Krátce před smrtí, ve chvíli, kdy rozškrtne jednu ze sirek, které má prodávat, však spatří náhle obraz stařenky, která k ní byla zaživa jediná hodná. Ta jí pomůže „přejít na druhý břeh“ a zemřít blažená.

Inscenace slovinského režiséra Matiji Solcho (a spoluscénaristy a dramaturga Petra Haška) v Divadle Drak pak používá předlohu (přestože to podstatně z ní je na scéně přímo přečteno) pouze

jako značně volný materiál pro režijní fabulování. Příběh děvčátka je spíš jakýmsi refrénem zvláštního vánočního putování zlodějů vánočních dárků (jsou-li to lupiči jánošíkovsky hod-

ní, kteří nepravým dárky berou a pravým dávají, není z inscenace příliš zřejmé), kteří jej přehrávají. Jádrem inscenace jsou pak některé vskutku brilantní etudy těch, kteří si od děvčátka sirky nekoupí (ke spánku se ukládající méďa či melancholická zebra za mřížemi ZOO), případně scénky takřka samostatné, jako je okouzující nemocniční stínohra. Příběh děvčátka se k Vánocům (dlužno podotknout, že u Andersena se příběh odehrává na Sil-

vestra) vztahuje na několik způsobů – světlo, které vzniklo tím, že Děvčátko konečně rozškrtne jednu ze svých zápalek, si v promě nejstilnější scéně představení pinkají herci i s diváky po sále, aby pak bylo „vypinknuto“ na nebesa (asociace s duší děvčátka i betlémským světlem je nabíledni); v zbýlém cirkusovém shonu, kdy jsou na přání publika v rozjeté euforické atmosféře přinášeny další a další dárky, se na Děvčátko úplně zapomene,

což pak vede k proviněnému ztišení aktérů, kteří nechají konstatování její smrti dopovědět samo dětské publikum. Panenka, s níž byl Andersenův příběh sehrán, je pak smontována a opět pod stromeček někomu darována. Inscenace má vysokou divadelní kvalitu, osobitou imaginaci a některá vynikající místa. Nabízí se

otázka, zda její název při značně volném vztahu k předloze, která je zde spíš „obehrávána“ než ztvárněna, spíš nemate – a především, zda obtížné téma chudoby, opuštěnosti a smrti nesdílí dětskému divákovi tak skrytě lyrickým způsobem, že může být vlastně snadno přehlédnuto.

Jan Šotkovský



POHÁDKA O DOMOVĚ A PŘÍPAD ZMIZELÉHO MĚSTA

■ Druhým inspirativním představením letošní Popelky se měla stát unikátní inscenace Hamleaten plzeňského Divadla ALFA. Z důvodu onemocnění jednoho z hlavních představitelů bylo ovšem nutné představení zrušit. Popelku nenachalo ve štýchu mostecké Divadlo rozmanitostí a narychlo svolalo a odvezlo do Rakovníka herce divadelní inscenace Pohádkové město.

Jako autorská dvojice jsou pod titulem Pohádkového města podepsaní dramaturgyně Kateřina Fixová a režisér inscenace Jiří Ondra. Nicméně text nevznikl tradičním způsobem, vyvíjel se prostřednictvím hereckých improvizací a etud při procesu zkoušení. Jde ostatně o text, který řeší velice osobní téma obyvatel města Most, zúčastněné herce v to počítaje! Mostečtí totiž, jak si tak bydlí v novém Mostě, jakoby už skoro zapomněli, že tu kdysi dávno-nedávno bylo staré královské město Most, které zmizelo postupně od konce 60. do počátku

80. let minulého století v hnědohorné těžební jámě. Stěhování rodin do paneláků v nových čtvrtích začalo v roce 1965, stejně jako první demoliční práce. Do roku 1977 bylo přestěhováno na rozkaz úřadů 4258 rodin. Město, které by se dnes mohlo měřit směle s jakoukoli památkovou rezervací v zemi, bylo zbořeno travinou. Symbolem zničeného centra se stal děkanský kostel – architektonický skvost pozdní gotiky z roku 1594, jenž měl zůstat zachráněn za cenu přesunu na kolejnicích. 60 metrů dlouhý, 31,5 metru široký a 29,7 metru vysoký chrám se dal do po-

hybu 30. září 1975. Jen samotné zdi vážily 9 600 tun, ocelová konstrukce 1 500 tun a podvozky 1 060 tun. Kostel popojel o 841,1 metru průměrnou rychlostí 2,8 centimetru za minutu. Na cestě byl 500 hodin a 1 minutu. Na železobetonovou konstrukci za městem, kde je dodnes, „dosedl“ 27. října 1975. A protože postavy dramatického příběhu se pohybují v pohádkovém městě, tak malý Petřík, který se ztratil, potkává vzpomínky na minulost. Třeba sochu, velkostroj, nebo přestěhovaný kostel. Ti všichni pamatují slávu starého Mostu a pomůžou Petrovi poskládat vzpomínku, která v nás zůstane i na novém sídlišti... Příběh sám není pro inscenaci důležitý, mnohem zásadnější jsou jevištním jednáním zprostředkované vzpomínky, dojmy, pocity a volné asociace, které pomáhají postavám i di-

vákům znovuobjevit a alespoň na divadle vzkřísit minulost rodného města a pojem domova. Existenciální přesah tématu je umocňován znázorňováním podobně laděných dramatických situací, ve kterých se hlavní hrdina Péťa ztratil a zůstane sám uprostřed velkého města, kdy se k němu ostatní postavy chovají s chladnou neosobností, nebo kdy ho zradí jeho starší bratr... Nic z toho není tématem inscenace, jde o dramatické motivy, posilující ústřední téma stesku po ztraceném domově. Dramatický příběh, složený z dojmů a oživlých vzpomínek, je velmi křehký. Může se stát, že se v jeho druhé polovině nebudou dětské diváky orientovat snadno. Zvláště, nepůjde-li o děti mostecké, které jsou na konzumaci podobné látky lépe vybaveny specifickými vlastivědnými znalostmi.

Inspirativní byla bezesporu důsledná práce s hlavním tématem. To se odráží ve všech složkách inscenace. Ve scénografii, která akcentuje prvky koleček (téměř vše na nich jezdí, herci i dekorace, tramvaje, domy i kostely) a která umožní paneláku, aby pohltil ve svých útroběch starý domek se šikmou střechou... Zrovna tak v hudbě Tomáše Alferiho, která důmyslně kombinuje atmosféru starých hracích strojů s neosobními zvuky panelového města a perfektně vystihuje touhu po domově pocitově silným ústředním hudebním motivem. Nezbyvá, než mosteckým za jejich záskok poděkovat!

Luděk Horký



Program

Sobota 10. listopadu 2012

10.00 – 11.40 TD

1. neratovická divadelní společnost / režie Miroslav Král

H. Ch. Andersen, I. Klestilová, M. Král:
Sněhová královna

14.00 – 15.30 » rozborový seminář s reflexemi dětských skupin
(Sněhová královna)

15.30 – 16.20 TD

Divadelní studio „V“ Brno / režie Katka Adamcová Kusá

Jana Glozarová: Červená Karkulka

18.00 – 19.30 » rozborový seminář s reflexemi dětských skupin
(Červená Karkulka)

20.00 SÁL KC

Absolventské představení Kurzu praktické režie

K. Poláček, O. Lážňovský: Bylo nás pět

Neděle 11. listopadu 2012

10.00 – 11.30 TD

Host přehlídky

Kabaret na cestách aneb Všechny konce světa

Marek Němec, Lucie Pernetová, Klára Oltová-Sedláčková
a Tomáš Pavelka ze Studia Kamarád

12.00

Slavnostní zakončení Popelky Rakovník,
vyhlášení a předání ocenění
včetně doporučení či nominace
do programu Jiráskova Hronova 2013

Pop(e)lky

Virtuální pozdrav

(Dřeva Suková)

Letošní Popelka je pro mě virtuální. S malou Linduškou jsem ráda, když se mi poštěstí vidět představení, a pak zase alou domů. Ale dneska jsem tam přece byla s vámi. Jak? Začalo to fotkami na webových stránkách Tyláků. Prohlédla jsem si porotu, v duchu je pozdravila a pousmála se nad zaujatými tvářemi i gesty. Někdy je těžké něco vysvětlit. Pak jsem „proklikala“ momentky z představení a sama sobě řekla, jak na mě které působilo.

Nakonec jsem otevřela Kukátko ve formátu PDF a přečetla si rozhovory i hodnocení. Asi nejvíc mě zaujala rodící herečka. A na hodnocení jsem obdivovala kulatnost vyjádření. Pobavil mě článek Honzy Šváchy a v předchozím čísle Pěti Jiráskové, kterým jsem zase oběma (v duchu) řekla, že jsou pěkně nostalgici, ale že to bilancování má něco do sebe.

Vzpětí jsem se začala zabývat představou, jestli za pár let bude vůbec existovat tištěná podoba Kukátka, jestli spíš si ho lidé nebudou prostě jen stahovat do svých tabletů na základě nějakého hesla, které jim Alča vyvěsí v baru. A tím pádem se třeba taky změní systém uzávěrek a články se budou objevovat průběžně, jak je kdo napíše. Protože se to nebude muset tisknout. A tím přijdeme o vtipy typu: „Šotku, co děláš na Facebooku, máš psát recenzi, ať to do uzávěrky stihnem!“

A večerní mejdany budou probíhat tak, že se všem rozešle virtuální zpěvník s akordy a v daný čas si všichni virtuální účastníci začnou vyzpěvovat „Šaškové počmáraní“ a nalijí si doma do své sklenky na nožce Modrého Portugala ze svojí místní vinotéky. Jo, a ve čtyři hodiny nějaký vir zrese-tuje všechny programy a počítače se vypnou. Dobrou noc. Tak. A teď bych se měla rozhovořit o tom, že divadlo je přece „teď a tady“, a nejdůležitější je kontakt mezi lidmi (to je oblíbené téma mezi námi amatérskými herci), a společné zážitky (to je oblíbené téma mezi námi dramatiky), a že elektronická média nikdy nemůžou konkurovat papíru, který je osobní a „hmatatelný“ (to je oblíbené téma mezi námi knihovníky). A virtuálnost je cesta do zkázy, protože zplošťuje lidskou komunikaci.

Jenže, just ne. I virtuální Popelka je stále Popelkou. U mě doma přerušuje záplavu letáků slevových akcí v supermarketech, doplňuje večerní černý čaj s citrónem (dnes vystřídala jinak pevnou pozici čerstvé vyšlého Reflexu) a umožňuje pobývat zároveň tady i tam. Takže, díky za ni. Alespoň za to „jedno zrnko popela“. Připadám si, jako když byl v soutěži Milionář „přítel na telefonu“, který sice nebyl fyzicky ve studiu, ale vše prožíval stejně intenzivně, jako kdyby tam byl. Takže, zdravím po drátě (po kterém přeposílám i tenhle text) a těším se z Popelky 2012.

P.S. Hele, Jiříku, ale v sobotu večer máme hlídání zajištěno, že jo?!

